

Examenul de bacalaureat național 2016

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Varianta 10

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I TÊTEL

(30 punct)

Îrjătok le a vizsgalapra mindegyik kijelentés esetében a helyes válasznak megfelelő betűt! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség van

1. A bizonyítás eljárása alatt:
 - a. azt a tételt értjük, amiből a bizonyítás alapjára következtetünk
 - b. azt a kijelentést értjük, amit érvekkel kell alátámasztanunk
 - c. a bizonyítás részét képező fogalmak meghatározását értjük
 - d. azt a következtetést értjük, amelynek során levezetjük a tételt a premisszákból
2. A premisszák számát figyelembe véve, amelyből a konklúziót nyerjük, a deduktív következtetések lehetnek:
 - a. deduktívak és induktívak
 - b. érvényesek és érvénytelenek
 - c. közvetettek és közvetlenek
 - d. általánosak és részlegesek
3. *Azsia* és *Európa* fogalmai, mint a *kontinens* nemfogalom fajfogalmai az alábbi viszonyban vannak:
 - a. metsző
 - b. ellentétes
 - c. ellentmondó
 - d. alárendelő
4. A *Minden bűnözőt megbüntet a törvény* kijelentés logikai predikátuma:
 - a. bűntet
 - b. megbüntet
 - c. megbüntet a törvény
 - d. törvény
5. Formális hibáról akkor beszélünk, amikor:
 - a. az érv vagy bizonyíték mondattani szempontból nem egyértelmű
 - b. a konklúziót az erőszakra való hivatkozással támasztjuk alá
 - c. megsértjük a deduktív következtetések érvényességét szavatoló szabályokat
 - d. azzal érvelünk, hogy a kijelentés azért igaz mert igaz
6. Tartalmi szempontból a *nagylelkű* fogalom:
 - a. általános, üres, összetett, pozitív
 - b. egyszerű, relatív, pozitív, konkrét
 - c. nem üres, általános, egyszerű, abszolút
 - d. pozitív, konkrét, abszolút, egyszerű
7. A meghatározott számú esetről az összes hasonló esetre való áttérés:
 - a. a közvetlen deduktív következtetés jellemzője
 - b. a közvetett deduktív következtetés jellemzője
 - c. a nem teljes indukció jellemzője
 - d. a szillogizmus jellemzője

8. Az igazságérték szempontjából a teljes induktív következtetés konkuziója:
- biztos
 - valószínű
 - bizonytalan
 - elvont
9. Ha a *váratlan cselekedet* fogalmából kizárjuk a *váratlan* tulajdonságot, akkor:
- növekszik a fogalom tartalma és csökken a terjedelme
 - a fogalom tartalma csökken, a terjedelme pedig növekszik
 - annak tartalma és terjedelme is egyaránt növekszik
 - a fogalom tartalma és terjedelme csökken
10. Az *Egyes fényképeket nem számítógépen dolgoznak ki* mondat:
- egyetemes állító
 - részleges tagadó
 - részleges állító
 - egyetemes tagadó

II. TÉTEL

(30 pont)

Adottak a következő mondatok:

- Némely élethelyzet kihívó.
- Egyes hibák nem szándékosak.
- Egyetlen tisztességes ember sem hazug.
- Minden bíró felelősséget visel.

- A. Határozzátok meg az 4-es mondat formuláját! **2 pont**
- B. Szerkesszétok meg formális és természetes nyelven egyaránt a 1-es mondat alárendelt-ellentétesét és a 2-es mondat fölrendeltjét! **6 pont**
- C. Alkalmaztátok a megfordítás és az átalakítás műveleteit az 1-es és a 4-es mondatokra, leszámaztatva azok helyes megfordítottját és átalakítottját formális és természetes nyelven! **10 pont**
- D. Ábrázoljátok az Euler-diagram módszerével a 3-as kategórikus kijelentést! **4 pont**
- E. Két diák, X és Y a következőképpen vélekedik:
X.: Ha egyes autóvezetők nem nők, akkor egyes nők nem autóvezetők.
Y: Ha minden bálna emlős, akkor néhány emlős bálna

A fenti helyzetből kiindulva:

- Formalizáljátok a mindkét következtetésnek megfelelő logikai eljárást! **4 pont**
- Magyarázzátok meg a formalizált következtetések helyességét! **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

- A. Adott a következő két szillogisztikus módozat: *ae-2*, *aai-1*.
- Írjátok le a mindkét szillogisztikus módozatnak megfelelő következtetési sémát, és képezzetek természetes nyelven egy szillogizmust, amely megfelel a fenti következtetési sémák valamelyikének! **8 pont**
 - Ellenőrizzétok a Venn-diagram segítségével a két szillogisztikus módozat bármelyikének érvényességét, leszögezve azt, hogy milyen döntésre jutottatok! **4 pont**
- B. Szerkesszétok formális és természetes nyelven egyaránt egy két premisszából álló érvényes érvelést, amely a *Minden jöcselekedet csodálatra méltó* kijelentést támasztja alá. **8 pont**
- C. Adott a következő meghatározás:
A történelem az a tudomány, amely a történelmi eseményeket tanulmányozza.
- Szögezzetok le egyet a meghatározás szabályai közül, amelyet a fentebb adott meghatározás megsért! **2 pont**
 - Említsetok meg két olyan, a meghatározás helyességét befolyásoló szabályt, amely különbözik az a pontban megállapítottól, és szerkesszétok mindkettőre vonatkozóan egy-egy olyan meghatározást, amely sérti ezeket! **8 pont**